

V. ULUSAL DENİZ KAPLUMBAĞALARI SEMPOZYUMU

KUŞADASI

Sempozyum Programı ve Özetler Kitabı

Orman, Su Varsa Hayat Var

Dalyan Kumsalında 2017 Yılı Deniz Kaplumbağası İzleme ve Koruma Çalışmaları

Ayfer Şirin¹, Doğan Sözbilen^{1,2}, Yusuf Katılmış^{2,3}, Musa Azmaz², Eyup Başkale^{1,3}, Yakup Kaska^{1,3}

¹ Deniz Kaplumbağaları Araştırma, Kurtarma ve Rehabilitasyon Merkezi (DEKAMER)

² Pamukkale Üniversitesi, Acıpayam Meslek Yüksekokulu, Veterinerlik Bölümü, DENİZLİ

³ Pamukkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, DENİZLİ

Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde yer alan Dalyan-İztuzu Kumsalındaki deniz kaplumbağaları ve yumuşak kabuklu Nil kaplumbağası populasyonlarının izlenmesi, üreme bilgilerinin tespiti ve yuvaların korunması çalışmaları 2017 yılında gerçekleştirilmiştir. Tespit edilen deniz kaplumbağası yuvalarının tamamı İribaş deniz kaplumbağasına (*Caretta caretta* L.) aittir. Dalyan Kumsalında 2017 üreme sezonunda toplam 1.235 *C. caretta* çıkışı tespit edilmiş, bunların 400'ü (%32,4) yuva ile sonuçlanırken 835'i ise (%67,6) yuvasız çıkış olarak sonuçlanmıştır. Yuvalı ergin çıkışlarının GPS kayıtları alınmış ve denizden uzaklıkları ölçülerek kaydedilmiştir. 2017 üreme sezonunda ortalama yuva yoğunluğu 89 yuva/km olarak hesaplanmıştır. Yuvalayan dişi populasyonuna ilişkin toplam 85 adet kaplumbağaya ait bilgi toplanmıştır. Bu bireylerin 17'si önceki yıllarda markalanmış, 68'i ise 2017 sezonunda markalanmıştır. Dalyan-İztuzu Kumsalında 2016 sezonunda başlatılan ve marka kayıplarını en aza indirmeyi hedefleyen çift marka uygulamasına devam edilmiş ve görülen tüm bireyler her iki ön üyeden de markalanmıştır. Markalanan bireylerin ortalama Düz Karapas Boyu (DKB) 72,1 cm, Düz Karapas Eni (DKE) 54,1 cm, Eğri Karapas Boyu (EKB) 76,6 cm ve Eğri Karapas Eni (EKE) 67,9 cm olarak hesaplanmıştır. Yuvalara bırakılan yumurtalardan 20.303 (%68,60) yavru çıkışı gerçekleşmiştir. Yavru çıkışı olmayan yumurtaların 1.099'ı döllenenmemiş iken 3.667 yumurtada farklı safhalarda embriyo ölümü olduğu görülmüştür. Predasyonla tahrip olan yumurta sayısı 4.529'dur (%15,3). Yumurtadan çıkan yavruların 18.704'ü (%92,12) denize ulaşmayı başarmıştır. Ortalama kuluçka süreleri 56,98 (42-72) gün, yuvalara bırakılan ortalama yumurta sayısı ise 74,00 (17-144) olarak bulunmuştur. Toplam 353 (%88) yuva kafesle korumaya alınmıştır. Yuva koruma ve populasyon izleme çalışmalarının etkinliğini artırmak için çalışmalar gece boyunca devam ettirilmiştir. Dalyan gibi predasyon oranlarının yüksek olduğu bir bölgede korunan yuva sayısının yüksekliği, gece boyunca sürdürülen çalışmaların ve etkili kafesleme yönteminin önemini göstermektedir. Bu nedenle predasyon oranının yüksek olduğu alanlarda kafesleme çalışmalarının mümkün olduğunca gece yürütülmesi, koruma başarısını artıracaktır.

Anahtar Kelimeler: *Caretta caretta*, Dalyan, Populasyon, Predasyon, Yuva Koruma